

landske Cement, af hvilken hidtil anerkendte Mærker have været indførte her i Landet og have afhjulpet Savnet, forinden vi havde indenlandske Fabrikker, og Følgen heraf vil utvivlsomt blive Fordyrelse for Konsumenterne, da kun faa indenlandske Fabrikker eksistere, nemlig 2 i fuld Drift værende Fabrikker og 1 under Bygning, og disse ville paa Grund af deres Jaatallighed let kunne enes om at forhøje Priserne saaledes, at Udlandet er udelukket, hvortil de 72 Ore give Spillerum nok, og da bliver det Konsumenterne, der maa betale Gibdet, og Statskassen vil ingen Gavn have deraf, thi Udlandet er udelukket; samtidig kan det let have skadelig Indflydelse paa Kvaliteten, naar den Spore, der ligger i Konkurrence med fortrinlig udenlandst Fabrikat, borttages. — Yderligere maa tages i Betragtning den stadig stigende Anvendelse af Cement, som gør, at indenlandske Fabrikker altid med Lethed kunne afsætte deres Produktion, dels fordi ganske naturlig Nationalfølelsen bringer Køberne til at foretrække indenlandst Fabrikat og dels fordi Fabrikkerne igennem deres Velgjængelighed nærmere ved Forbrugstæderne og deraf følgende lavere Transportomkostninger altid have en betydelig Fordel forud for t. Eks. Stettinerfabrikkerne, fra hvilke Fragterne ere gennemgaaende dobbelt saa høje som her i Landet, hvilken Forstel let udgør 30 à 40 Ore pr. Foust. — Naar nu saaledes de indenlandske Fabrikker ikke ere uheldig stillede overfor deres udenlandske Konkurrenter, saa ville de blive absolut særdeles heldig stillede i Konkurrencen, naar de igennem Toldlovens Vedtagelse faa Toldfrihed for Kullene og samtidig Toldbeskyttelse for det færdige Fabrikat, hvilken sidste kun vil komme til at tjene til Børgelse for Aktionærerne i de enkelte bestaaende Fabrikker til Skade for den store Almenhed, der skal anvende Cementen og paa en Maade altsaa erlægger Told (en Del af de 72 Ore), men ikke til Statskassen, da udenlandst Cement ikke med Fordel vil kunne indføres og sælges.

ad 5. Granit- og andre Stenhuggerarbejder. Hof. 172—173—174 og 175.

Den bedste større Brug, der nu, navnlig ved offentlige Byggeforetagender, gøres af Natursten, saasom Granit, Malmsten, Sandsten, Kalksten og Kridtsten, af hvilke vi i Danmark kun have ganske faa Sorter, der egne sig til Brug, skulde synes at gøre det ubetimeligt at fordyre saadanne Materialier igennem en endog saa ganske betydelig Told, idet i de fleste Tilfælde den Bearbejdningsgrad, som bestemmer Toldpositionen, kun findes paa en ringe Del af Stenen, medens hele Volumens Vægt bidrager til Toldvægten; saaledes kan en Bygningskvader være finhugget paa Forinden, tugtet paa Sigg- og Byggeslader samt Guder og kun raat udspaltet paa Bagsiden og vil nu være at ansætte til $1\frac{1}{2}$ Ore pr. Pd., der betales af hele Vægten. Hvad dette vil sige, synes umiddelbart indlysende og naar tages i Betragtning Granitens Vægt pr. Kubikfod — 164 Pd., saa vil man finde, at Tolden løber højt op.

Naar nu de enkelte Stenforter nævnes, saa er der først Granit; heraf have vi ganske vist en Del paa Bornholm, men Beskaffenheden er saaledes, at den er gennemgaaende grovkornet og løs, hvorfor den ikke altid er tilfredsstillende, ligesom den heller ikke i Farve frembyder de Variationer som andre Landes Granit. — Malmstenen er en Art Kalksten, som ikke findes her i Landet. — Sandsten findes heller ikke i saadan Udstrækning, at det har nogen som helst Betydning, hvorimod Kalk-Kridtsten findes, men for disse sidstnævnte tvende Sorter Stens Skyld alene er det dog Uret at lægge Told paa alle Stenforter, især da Kalk-Kridtsten dog ikke altid kunne bruges.

Nu hjemler nok Loven toldfri Indførsel af Raablotte, men naar man tænker paa og veed, hvor meget Affald der i mange Tilfælde vil fremkomme ved Tilhugningen og hvorledes denne kan mislykkes, saa vil man sikkert hurtigt komme til det Resultat, at Besparelsen i Told overgaas af Merbeføstningen ved den for Spildet erlagte Fragt og den højere Arbejds løn her i Modsetning til den, der betales ved Bruddene, og Facit vil blive, da ogsaa Risiko ved Tilhugningen i højere Grad maa inddrages i Beregningen, at Konsumenterne maa betale mere.

Saar man nu over til at betragte de grovere Stenhuggerarbejder, som Bro- og Bordursten samt lignende, da vil Tolden navnlig ramme de større Byer, som ere Hovedforbrugere, og det vil blive betydelige Summer, hvormed disse Budgetter ville blive belastede til Told, naar de ikke ville nøjes med den til bedre Brolægning som bekendt aldeles ikke tjenlige bornholmst Granit.

Tolden vil pr. □ Gavn almindelig Brosten udgøre ca. Kr. 260, en høj Told, naar ses hen til Varens grove Beskaffenhed og ringe Værdi.